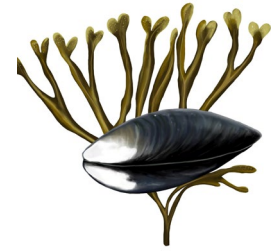




Länsstyrelsen
Västra Götaland



Uppdaterad maj 2024

Allmänhetens rapporter från kusten – information om vart man vänder sig

Vart ska du vända dig om du till exempel hittar en död säl eller en skadad tumlare? Eller om du ser en vik med flytande olja, märker att vattnet är grumligt och färgat eller om du tror att du har hittat en främmande art?

Informationscentralen för Västerhavet tar gärna emot dina observationer eller hjälper dig med dina frågor (stora som små) om kustvattenmiljön. Har du observerat något spännande eller okänt? Kontakta oss lättast via mejl på infovasterhavet@lansstyrelsen.se eller vår Facebooksida: <https://www.facebook.com/infvasterhavet/>. Här är även vår websida: <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/miljo-och-vatten/atgarder-och-verksamheter-i-vatten/vasterhavet---informationscentral.html>. Vi publicerar kontinuerligt uppdateringar kring läget i Västerhavet både via vår webbsida och Facebook.

Det finns också flera sidor där du kan rapportera in dina observationer direkt till ansvariga aktörer (såsom Statens veterinärmedicinska anstalt) och Informationscentralen för Västerhavet listar några av de viktigaste på vår webbsida samt nedan i dokumentet.

Vilda blåmusslor – plocka inte själv utan köp dom!

Först en uppmaning till er som brukar plocka och äta vilda blåmusslor på västkusten:

Informationscentralen för Västerhavet gör vanligtvis uppdateringar varje vecka för att alla ska kunna ta del av eventuella förhöjda halter av bakterier och olika alggifter som ansamlas i musslor och ostron i Bohuskustens odlingar. Nya forskningsresultat visar dock att vilda blåmusslor har minskat avsevärt, inte bara i Sverige utan i hela Europa. Trenden håller fortsatt i sig 2024 och vi ser ingen förbättring.

Vi uppmanar därför alla att i stället **köpa blåmusslor** från svenska odlingar i handeln. Om du vill se vilka odlingar som är i gång och skördar hittar du det på Livsmedelsverkets webbplats:

[Musselkontroll - öppna och stängda odlingsområden](#)

Rapportera döda djur, till exempel sälar och valar

Om du hittar en död säl på allmän plats, hör av dig till den kommunen du befinner dig i. Kommunen ansvarar för att ta bort döda djur som eventuellt ligger olägligt på allmänna platser. Ligger sälen på



Länsstyrelsen
Västra Götaland



en privat strand är det markägaren som får avlägsna den eller sänka den i havet om den utgör en olägenhet. I naturreservat är det Länsstyrelsen eller utpekad förvaltare som är ansvarig. Om du är osäker, hör av dig till oss på Informationscentralen för Västerhavet.

Skicka gärna in din observation med position och bild till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). De ansvarar för forskning och övervakning om hälsotillståndet hos fisk, utter, tumlare och säl: [Rapportera dött djur](#).

Döda sjöfåglar

Under 2023 (liksom tidigare år) hade vi en hel del döda sjöfåglar vid västkusten och de visade sig vara utmärklade. En teori är att de inte hade tillräckligt med föda, t.ex. blåmusslor. Om du ser en död sjöfågel så önskar vi få in denna observation med position till infovasterhavet@lansstyrelsen.se och direkt till Statens veterinärmedicinska anstalt: [Rapportera dött djur](#).

Rapportera skadade eller sjuka djur

Om du observerar ett djur på kusten som verkar sjukt eller skadat (fisk, säl, tumlare, sjöfågel m.m.), kontakta SVA; [Rapportera in fynd av sjuka eller döda vilda djur](#) eller infovasterhavet@lansstyrelsen.se så att vi vid behov kan förmedla detta till rätt aktör för hantering. Var noga med att aldrig ta i ett misstänkt sjukt djur utan handskar och lämplig skyddsutrustning.

Om djuret behöver avlivas kontakta polisen eller din kommun (kommunjägare) för hjälp.

Sälkutar

Om du hittar en sälkut (sälunge) kan du kontakta SVA; [Rapportera fynd - Rapportera vilt](#) eller infovasterhavet@lansstyrelsen.se. Det viktigaste är dock att alltid undvika att störa djurungar som du ser ute i naturen. Håll ett ordentligt avstånd. Om djuret reagerar på dig är du för nära. Även om djurungarna ser ut att vara ensamma och övergivna finns föräldrarna oftast i närheten utan att visa sig. På sommaren är det inte ovanligt att se knobbsälkutar längs stränderna från Kalmar län runt hela syd- och västkusten. Honan kommer dit och ger di ibland, men efter hand överger hon kuten, som då ska klara sig själv. Undvik att störa kuten!

Valar är statens vilt

Under de senaste åren har observationer av valar på västkusten ökat. Observationer av tumlare, späckhuggare, knölval, vikval och näbbval är bara några som inrapporterats längs västkusten. Alla valar är statens vilt enligt jaktlagen och jaktförordningen. Fynd av döda valar ska därför rapporteras till Polisen (114 14) och SVA: [Rapportera dött djur](#).

Inrapportering av observationer av levande valar kan med fördel göras till oss på Informationscentralen för Västerhavet (infovasterhavet@lansstyrelsen.se) eller nätverket www.valar.se.



Länsstyrelsen
Västra Götaland



Främmande (invasiva) arter

När djur och växter flyttas till nya områden där de inte har funnits tidigare kan det bli stora problem. Nya främmande arter som kommer till ett område kan tränga undan de arter som redan finns där eller så kan de föra med sig sjukdomar och parasiter till det nya området. En främmande art som har förmågan att allvarligt förändra sin omgivning på ett oönskat sätt, till exempel genom att konkurrera ut inhemska arter eller sprida smittor, kallas för invasiv. På västkusten kan man bland annat hitta stillahavsostron, blåskrabba, klängmedusa, filtsjöpung och svartmunnad smörbult. Man vet att de kan ha (eller redan har) en stor negativ påverkan på vår kustmiljö.

Om du misstänker att du hittat en främmande art, rapportera in till Havs- och vattenmyndighetens rapporterings-app för vattenorganismer: [Rappen](#). Är du osäker på hur du ska hantera den så hör av dig till oss på Informationscentralen för Västerhavet infovasterhavet@lansstyrelsen.se

Rapportera gärna observationer av ovanliga arter

[Rappen](#) används med fördel även för inrapportering av ovanliga arter som inte nödvändigtvis är vare sig främmande eller invasiva. Detta kan t.ex. vara späckhuggare, tumlare, sköldpaddor, lungmaneter och klumpfiskar. Informationscentralen för Västerhavet svarar också gärna på frågor om du hittar något djur, växt eller annat som du inte känner igen i havet.

Utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen

Om man observerar t.ex. olja, diesel, plastpellets eller paraffinklumpar längs kusten så kontakta först din kommun eller mejla infovasterhavet@lansstyrelsen.se med position och gärna foto. På Länsstyrelsen finns ett oljeskadeskydd med nationella kontakter. Skulle det vara något mycket storskaligt så kontakta kommunen samt hör av er till Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap som har jour alla dagar på året: tib.vastragotaland@lansstyrelsen.se.

Algblomning

Ser vattnet missfärgat och grumligt ut kan det röra sig om en algblomning. På västkusten har vi flera algsläkter som kan producera gifter (såsom *Dinophysis* och *Alexandrium*), men det är främst när de ansamlas i musslor och ostron som det kan bli giftiga halter för oss människor. Ibland färgas vattnet i strandkanten och i båthamnar orange och då rör det sig sannolikt om algen *Noctiluca scintillans* även känd som mareld, vilken är ofarlig. Om man tar en skopa av det färgade vattnet och går in i ett mörkt rum och skakar så kan man bekräfta att det är mareld då de skapar eget ljus (bioluminescens) vid stress och vattnet lyser då upp. Mer ljusblå och "mjölkiga" blomningar längre ut till havs ses oftast av seglare och är vanligen kalkalgen *Emiliana huxleyi*, vilken också är ofarlig.

Informationscentralen för Västerhavet tar gärna emot observationer av alla misstänkta blomningar via och svarar på dina frågor via infovasterhavet@lansstyrelsen.se. Vi har direktkontakt med planktonexperterna på SMHI, men för mer information om växtplankton besök gärna deras nya



Länsstyrelsen
Västra Götaland



webbsida nordicmicroalgae.org/sv. För mer information specifikt om marina alggifter se Livsmedelsverkets webbsida [Marina algtoxiner i musslor och ostron](#).

Podcast om havsmiljön – ”Under havsytan”

Säsong 3 av Informationscentralen för Västerhavets podcast ”Under havsytan” kommer spelas in och publiceras under 2024. Just nu är vi uppe i avsnitt 24. Alla tidigare avsnitt finns antingen via vår [webbsida](#) eller där poddar finns (såsom [Spotify](#) och [Soundcloud](#)). Podcasten handlar precis som tidigare säsonger om havsmiljön i Västerhavet med utgångspunkt i det arbete som vi bedriver på Länsstyrelsen Västra Götaland. Vi bjuder även in flertalet spännande gäster och avhandlar aktuella ämnen under ca 30–60 min en gång i månaden.

Badvatten

Nytt för i år är ett pågående projekt kopplat till vattenkvalitet vid badplatser. Projektet drivs av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och går ut på att kartlägga, mäta och identifiera gifter producerade av framför allt cyanobakterier runt om i våra badsjöar och hav. I samverkan med Havs- och vattenmyndigheten vill därför SLU få in så många prover som möjligt ifrån övervakade badplatser runt om i Sverige under sommaren 2024.

SLU kan även fungera som kunskapsstöd till de kommuner som skickar in foton och prover. Vilka arter har ni i era vatten, finns risk för eventuell toxicitet, samt senare även eventuella uppmätta toxinhalter i vattnet när provet togs? Informationen från projektet kan även användas av Havs- och vattenmyndigheten som underlag i vägledning kring algblomningar i framtiden.

Läs gärna mer om projektet som pågår till 2026 på: www.slu.se/algtox och om ni är intresserade av att delta hör av er till malin.olofsson@slu.se, så får ni mer information om hur ni kan skicka in prover.